

N:o 282.

Af herr **A. P. Risberg**, *i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående försäljning af vin och maltdrycker.*

I anledning af Kungl. Maj:ts till Riksdagen aflåtna proposition, n:o 101, med förslag till förordning angående försäljning af vin och maltdrycker tillåter jag mig göra följande erinringar och yrkanden:

Kungl. propositionens 8 § öfverlåter åt kungl. järnvägsstyrelsen att med iakttagande af vissa grunder ensam bestämma öfver vin- och maltdrycksutskänkningsområdena inom områdena för statens järnvägsstationer samt åt Kungl. Maj:ts befallningshafvande att på framställning af styrelse för enskild järnväg efter magistratens i stad och de kommunala myndigheternas å landet *hörande* medgifva sådan utskänkning inom stationsområden, som tillhöra sistberörda järnväg.

Jag skall här lämna å sido de anmärkningar, som med rätta kunna framställas mot den kungl. järnvägsstyrelsen tillerkända befogenheten att alldeles oberoende af de lokala myndigheterna besluta i ett ärende sådant som detta, och endast fästa mig vid den föreslagna proceduren, då fråga är om berörda rättigheters upplåtande vid de enskilda järnvägarnas stationer. På grund af enahanda ordning, som hittills varit gällande, har det händt, att dylika utskänkningsrättigheter beviljats emot vederbörande kommuners uttalade vilja och att däraf stort men uppstått för orternas befolkning. Äfven om tiderna för den medgifna utskänkningsområdena begränsats med hänsyn till de passerande järnvägstågen, har det inträffat, att traktens ungdom passat tillfällena och ymnigt försett sig med de tillhandahållna dryckerna, hvarigenom dryckenskap och annan skada vållats. I betrak-

tande häraf anser jag det nödigt, att de kommunala myndigheterna, hvilka bäst äro i stånd att döma om sina egna ortsförhållanden och om verkningarna af en eventuell vin- eller maltdrycksutskänkning på platsen, tillerkännas rätt ej blott att uttala sig i förenämnda angelägenhet, utan äfven att deras uttalande, då de samstämmigt afstyrka, må äga afgörande giltighet, och att sålunda gången vid dylika frågors behandling må blifva densamma, som i 7 § föreslås beträffande utskänkingsrättighetens förvärfvande i allmänhet. Om järnvägsstyrelserna vilja åvägabrunga restauration med vin- och ölutskänkning å järnvägstågen för att betjäna de resande, kommer detta icke kommunerna vid; men i fråga om lokala utskänkingsställens öppnande utefter järnvägarna bör det hos oss erkända kommunala vetot få göra sig gällande utan något privilegieradt undantag för vissa bolag eller enskilte. Jag hemställer alltså, att 8 § 2 mom. må erhålla följande lydelse:

»Tillstånd, såsom i 1 mom. 1 stycket förmäles, må beträffande område för station vid enskild, till persontrafik upplåten järnväg meddelas af Kungl. Maj:ts befallningshafvande på framställning af järnvägens styrelse, och skall därvid förfaras, som i 7 § mom. 3 och 4 sägs.»

På nyss antydda grunder anser jag ock, att i fråga om sådan utskänkning för kortare tid än år, som i 9 § omförmäles — dock med undantag för passagerarefartyg — tillstånd ej må af Kungl. Maj:ts befallningshafvande på ansökning meddelas, med mindre än att de kommunala myndigheterna hörts och ansökningen tillstyrkts. I annat fall gifves enligt mitt förmenande alltför liten trygghet för, att icke privata intressen skola uppsöka hvarjehanda anledningar att bringa till stånd säsongkrogar litet hvarstades i kommunerna, utan att dessa hafva i sin makt att förhindra sådant. Jag yrkar därför, att 9 § 1 stycket må få följande ändrade lydelse:

»På passagerarefartyg må för kortare tid än år tillstånd till utskänkning af vin eller maltdrycker på därom gjord ansökning meddelas af Kungl. Maj:ts befallningshafvande; dock må sådan utskänkning endast äga rum o. s. v.»

Det kungl. förslagens 10 § lämnar i Kungl. Maj:ts befallningshafvandes hand att, där sådant finnes nödigt, på gjord ansökning lämna tillstånd att vid auktion eller annat bestämdt tillfälle utskänka vin eller maltdrycker. Jämför man denna § med 31 § i det kungl. förslaget, synas dessa icke passa fullt i stycke med hvarandra. Den sistnämnda är byggd på förutsättningen, att oordningar kunna vara att befara vid auktion eller annan till folksamling föranledande förrättning, hvarför Kungl. Maj:ts befallningshafvande äger att vid dylika tillfällen, då oordningar skäligen kunna befaras, förbjuda eller inskränka eljest tillåten

försäljningsrätt. Nu gifver erfarenheten vid handen, att i synnerhet vid auktioner svåra oordningar lätt uppstå; och tydligt är, att faran däraf alltid blir större, ifall fri tillgång till rusgifvande drycker af ett eller annat slag på stället erbjudes. Att vid dessa tillfällen gifva tillstånd till vin- eller maltdrycksutskänkning, synes under inga omständigheter vara tillrådligt, än mindre nödigt, hvadan jag hemställer, att *10 § må helt och hållet utgå.*

Föreskriften i 14 §, att den, som vid försändning forslar merbestämda drycker till rekvirenter, skall vara försedd med en förteckning af visst innehåll, är så till vida ofullständig, att forslaren icke är ålagd att äfven förete denna förteckning. Man får väl antaga, att han icke nekar visa densamma för kronobetjänten, då denne kommer i hans väg och begär ett sådant framvisande. Men kronobetjäningen kan icke med bästa vilja vara allestädes, där ett öfvervakande i nämnda hänseende kan vara behöfligt. Mycket ofog har bedrifvits med dessa beställningslistor, och erfarenheten har visat, att det väl behöfdes en vaksam kontroll från allmänhetens sida öfver efterlefnaden af bestämmelserna härutinnan. Visserligen kan det icke rimligtvis begäras, att den, som forslar dryckerna, skall vara pliktig framvisa den medhafda listan för hvem det vara må, som behagar anhålla därom. Däremot borde, synes mig, ett sådant företeende af förteckningen åligga honom, då detta påfordras af kommunalnämndsledamot och i öfrigt de personer, som kommunalstämma kan finna skäl för ändamålet utse. Jag tillåter mig alltså föreslå, att ett sådant *kompletterande tillägg, som jag nu påpekat, må införas i 14 §.*

22 § föreskrifver samma tid, hvarunder utskänkning och annan försäljning skola vara tillåtna på söckendagar. Men beträffande sön- och helgdag göres den skillnad, att utskänkning är förbjuden endast under gudstjänsttid, medan annan försäljning och försändning, med visst undantag, förbjudas å landet under hela den dagen och i stad efter klockan 10 förmiddagen. Otvifvelaktigt är det hänsynen till dem, hvilka å utskänkingslokalerna intaga måltider, som ensamt motiverar utskänkningens vidsträcktare medgifvande på sön- och helgdag. Men i så fall bör, i öfverensstämmelse med föreskriften rörande brännvinsutskänkning och af enahanda skäl, som därvid gjort sig gällande, den bestämmelsen i en ny vin- och maltdrycksförordning införas, att utskänkning af vin och maltdrycker på sön- och helgdag må äga rum endast vid måltider åt spisande gäster. Detta vore att lagfästa ett starkt och berättigadt reformkraf hos den ordningsälskande allmänheten i landet.

Vidare torde något verkligt behof för stadsbefolkningen att i den nya förordningen få inrymdt det medgifvandet, att annan försäljning eller försändning må i stad bedrifvas på sön- och helgdag till klockan 10 på förmiddagen, icke föreligga, helst som försäljningsställena dagen förut hållas öppna till klockan 10 på aftonen. Däremot innebär ett dylikt medgifvande, att i onödan på helgdagsförmiddagen de personers arbetskraft tages i anspråk, hvilka skola ombesörja utlämnandet och forslandet af sagda drycker, och att de sålunda beröfvas en välbehöflig sabbats-hvila. Jag hemställer alltså, att i 22 § 2 mom. efter orden församlingens kyrka göres det tillägget: »*ej heller å annan tid sagda dag annorledes än vid måltider åt spisande gäster*», samt att i den därpå följande meningen orden: »— — — *landet* — — — *samt i stad bedrifvas allenast till klockan 10 på förmiddagen*», må utgå.

Väsentligen enahanda skäl, som föranledt stadgandet om förbud att till minderårig utlämna brännvin från hvilket försäljningsställe som helst, förefinnas beträffande utlämnandet af vin och maltdrycker åt minderårig. Jag anser sålunda, att 24 § bör affattas i öfverensstämmelse därmed, så att i 1 mom. sista satsen orden: »*å utskänkningsställe*» bortfalla.

På grund af hvad jag anført, tillåter jag mig vördsamt hemställa,

att Riksdagen ville besluta de ändringar och utslutningar, jag ofvan angifvit, i afseende på 8, 9, 10, 14, 22 och 24 §§ kungl. propositionen, n:o 101, med förslag till förordning angående försäljning af vin och maltdrycker.

Nödig omredigering af de gjorda förslagen öfverlättes åt vederbörande utskott.

Stockholm den 11 april 1905.

A. P. Risberg.